

Utdanningsdirektoratet
Avdeling for læreplanutvikling

Dato: 14.november 2018

Innspill som gjelder alle skissene til læreplan

SAFO er en paraplyorganisasjon for Norges Handikapforbund (NHF), Norsk Forbund for Utviklingshemmede (NFU) og Foreningen Norges Døvblinde (FNDB). SAFO arbeider for likestilling og likeverd for mennesker med funksjonsnedsettelse, med lik rett til deltagelse i samfunnet. Vi takker for mulighetene til å komme med innspill på skissene til læreplan.

Internasjonale forpliktelser på feltet

De siste årene har norske myndigheter forpliktet seg internasjonalt i forbindelse med arbeidet for likestilling og ikke-diskriminering. Noe er knyttet til læreplaner i skolen.

I 2013 forpliktet Norge seg til å etterleve konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne ([CRPD](#)). Komiteen som overvåker statenes etterlevelse av konvensjonen, kom i 2016 med [General comment No. 4 \(2016\), Article 24: Right to inclusive education](#), en veileder om hva konvensjonen innebærer på skolefeltet og hvordan konvensjonen kan etterlevs.

SAFO har nettopp fått oversatt General Comments no. 4, og vedlegger denne.

Læreplanene blir her fremhevet som det overordnede styringsredskapet som de er.

Vi har sett på skissene til læreplaner, og har innspill til videre arbeid.

Utkastet til læreplan synes å være utarbeidet innenfor rammen av kunnskapsløftet og innstillingen til Ludvigsenutvalget. I kunnskapsløftet var kunnskapsmål i fokus, og det ble fokusert lite på å etablere en inkluderende skole. Mandatet til Ludvigsenutvalget var avgrenset mot slike problemstillinger.

Utkastet til læreplan gjenspeiler heller ikke at læreplanen bør være en plan for *alle* elevene. Den bygger videre på vår tradisjonelle og diskriminerende praksis med en skole som er tilpasset elever flest og som implisitt forutsetter at en del elever med funksjonsnedsettelse også i fremtiden skal ha fritak fra planene.

Sentrale styringsdokumenter som læreplanene må ivareta inkluderingsperspektivet som Norge har forpliktet seg til. I motsatt fall kan man kanskje ikke forvente at skolen skal bli mindre segregerende i overskuelig fremtid.

Kunnskapsdepartementet mottok nylig rapporten Inkluderende fellesskap fra Nordahlutvalget. I utvalgets mandat var FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne ikke nevnt. I rapporten var ikke General Comments nr. 4 nevnt.

Utviklingen i Norge har vist at den inkluderende skolen ikke kommer av seg selv. Det er ikke slik at inkludering kun gjelder dem med mindre eller midlertidige behov for tilrettelegging og støtte. Skal den norske skolen utvikle seg i en ikke-diskriminerende og inkluderende retning, er det viktig å holde fokus på grunnleggende rettigheter, inkludering og likestilling i alle sentrale styringsdokumenter. SAFO savner fokus på grunnleggende menneskerettigheter, inkludering og likestilling i læreplanene og ser heller ikke at læreplanene skal bidra til å fremme disse verdiene i skolehverdagen.

Om fagplanen til KRLE og Samfunnsfag

Utkastet til fagplaner «majoritets-, urfolks- og minoritetsperspektiver»; Det er å håpe at mennesker med nedsatt funksjonsevne er inkludert i minoritetsperspektivet. Beklageligvis er slike eventuelle tanker særdeles svake og umulige å finne spor av i utkastet til fagplanene.

SAFO savner menneskeretts- og diskrimineringsperspektivet, perspektiver som er blitt stadig mer aktuelle, blant annet med eget ombud, eget lovverk og en rekke konvensjoner som skal beskytte mennesker mot diskriminering og myndighetsovergrep.

Tanken bak menneskeretts- og diskrimineringsperspektivet springer ut av grunnleggende etiske prinsipper som en finner i de fleste av de store religionene og som innen filosofien ofte refereres til som naturrett. Naturrettstenkingen bygger opp under sentrale begreper som frihet, gjensidighet, menneskeverd og andre svært grunnleggende forhold både for vårt samfunn, i ulike religioner og innen etikk og rettsfilosofi.

En gjennomgang med hensyn til internasjonale forpliktelser og likestillings- og diskrimineringsregelverket nasjonalt

Safo ber om at utkastet til læreplaner gjennomgås på en slik måte at planen også blir et nyttig middel for å sikre en inkluderende skole, med læreplaner som kan anvendes overfor *alle* barn og unge.

Med vennlig hilsen
Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjoner SAFO

Jens Petter Gitlesen
Leder

Kopi: Bufdir, likestillingsavdelingen